

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o spółdzielniach uczniowskich.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Wiesława Szczepańskiego.

(-) Magdalena Biejat; (-) Wiesław Buż; (-) Włodzimierz Czarzasty; (-) Marek Dyduch; (-) Agnieszka Dziemianowicz-Bąk; (-) Monika Falej; (-) Krzysztof Gawkowski; (-) Maciej Gdula; (-) Daria Gosek-Popiołek; (-) Arkadiusz Iwaniak; (-) Maciej Konieczny; (-) Przemysław Koperski; (-) Maciej Kopiec; (-) Katarzyna Kotula; (-) Katarzyna Kretkowska; (-) Paweł Krutul; (-) Anita Kucharska-Dziedzic; (-) Marcin Kulasek; (-) Robert Kwiatkowski; (-) Beata Maciejewska; (-) Paulina Matysiak; (-) Wanda Nowicka; (-) Robert Obaz; (-) Karolina Pawliczak; (-) Monika Pawłowska; (-) Małgorzata Prokop-Paczkowska; (-) Andrzej Rozenek; (-) Marek Rutka; (-) Joanna Scheuring-Wielgus; (-) Joanna Senyszyn; (-) Anita Sowińska; (-) Wiesław Szczepański; (-) Andrzej Szejna; (-) Jan Szopiński; (-) Krzysztof Śmiszek; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Tomasz Trela; (-) Katarzyna Ueberhan; (-) Dariusz Wieczorek; (-) Zdzisław Wolski; (-) Bogusław Wontor; (-) Adrian Zandberg; (-) Marcelina Zawisza; (-) Anna Maria Żukowska.

Ustawa

z dnia ... 2020 r.

o spółdzielniach uczniowskich

Art. 1. 1. Ustawa reguluje zasady zakładania oraz prowadzenia spółdzielni uczniowskich.

2. W sprawach nieuregulowanych przepisami niniejszej ustawy do spółdzielni uczniowskich stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2020 r. poz. 275, 568, 695 i 875).

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) placówce – rozumie się przez to placówkę oświatowo-wychowawczą w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 910, 1378);
- 2) radzie pedagogicznej – rozumie się przez to radę pedagogiczną, o której mowa w art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
- 3) radzie szkoły (placówki) – rozumie się przez to radę szkoły lub placówki, o której mowa w art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
- 4) szkole – rozumie się przez to szkołę w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, z wyjątkiem szkół dla dorosłych.

Art. 3. Spółdzielnia uczniowska może zostać założona w szkole w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910), z wyjątkiem szkół dla dorosłych, zwanej dalej „szkołą”, lub w placówce oświatowo-wychowawczej w rozumieniu art. 2 pkt 3 tej ustawy, zwanej dalej „placówką”.

Art. 4. 1. Założycielami spółdzielni uczniowskiej może być grupa co najmniej 5 uczniów szkoły lub wychowanków placówki, którzy ukończyli 13 lat.

2. W przypadku małoletniego ucznia szkoły lub wychowanka placówki wymagana jest pisemna zgoda jego przedstawiciela ustawowego.

Art. 5. 1. Założyciele spółdzielni uczniowskiej przekazują dyrektorowi szkoły lub placówki listę założycieli wraz ze zgodami, o których mowa w art. 3 ust. 2.

2. Dyrektor szkoły lub placówki w przypadku spełnienia warunków, o których mowa w art. 3, wyraża zgodę na założenie spółdzielni uczniowskiej.

Art. 6. 1. Spółdzielnia uczniowska nie posiada osobowości prawnej i nie podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego.

2. Spółdzielnia w zakresie swojej statutowej działalności może zawierać umowy, zaciągać zobowiązania i dokonywać innych czynności prawnych oraz mieć prawa i obowiązki.

Art. 7. Spółdzielnia uczniowska może być członkiem innej spółdzielni lub związku spółdzielczego na zasadach przewidzianych dla osób prawnych.

Art. 8. 1. Celem spółdzielni uczniowskiej jest popularyzacja idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów szkoły lub wychowanków placówki cech zaradności, przedsiębiorczości i solidarności oraz przygotowania ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji.

2. Przedmiotem działalności spółdzielni uczniowskiej może być:

- 1) nabywanie i wytwarzanie oraz sprzedaż na terenie szkoły lub placówki artykułów służących zaspokajaniu potrzeb uczniów, wychowanków i pracowników szkoły lub placówki;
- 2) świadczenie usług na rzecz szkoły, placówki lub osób trzecich;
- 3) uprawa roślin i chów drobnego inwentarza;
- 4) zbieranie runa leśnego i surowców wtórnych oraz ich sprzedaż;

- 5) podejmowanie działań na rzecz ekologii i środowiska lokalnego;
- 6) propagowanie idei i zasad spółdzielczych w środowisku szkolnym i lokalnym;
- 7) wytwarzanie i sprzedaż twórczości artystycznej i rękodzieła uczniów szkoły lub wychowanków spółdzielni;
- 8) organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych i sportowych z udziałem szkoły lub placówki.

3. Spółdzielnia uczniowska może prowadzić szkolną kasę oszczędności pod opieką i we współpracy ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową lub bankiem spółdzielczym albo innym bankiem. Zakres, warunki opieki i współpracy oraz sposób prowadzenia rachunku określa umowa, którą dyrektor szkoły lub placówki zawiera ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową, bankiem spółdzielczym lub innym bankiem.

4. Statut określa przedmiot działalności spółdzielni uczniowskiej oraz prawa i obowiązki jej członków.

5. Przy pracach wymienionych w ust. 2 pkt 1-5 i 7 spółdzielnia może zatrudnić swych członków na zasadach pracy społecznej lub za wynagrodzeniem na podstawie umowy o pracę, umów o dzieło lub zlecenia, z odpowiednim zastosowaniem przepisów o ochronie pracy młodocianych.

Art. 9. 1. Członkami spółdzielni uczniowskiej mogą być uczniowie szkoły lub wychowankowie placówki, w której spółdzielnia została założona, bez względu na to, czy mają zdolność do czynności prawnych, z tym że w stosunkach ze spółdzielnią:

- 1) członkom posiadającym pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych przysługują wszystkie prawa i obowiązki członków przewidziane w ustawie i statucie;
- 2) członkom nieposiadającym zdolności do czynności prawnych przysługują prawa i obowiązki członków spółdzielni określone w ustawie; Nie przysługuje im bierne prawo wyborcze do organów wybieralnych spółdzielni.

2. Członkowie wymienieni w ust. 1 pkt 1 składają oświadczenie woli wobec spółdzielni uczniowskiej w sprawach majątkowych samodzielnie, a członkowie wymienieni w ust. 1 pkt 2 za zgodą przedstawiciela ustawowego.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do oświadczeń woli składanych przez uczniów szkoły lub wychowanków placówki w sprawie założenia spółdzielni oraz przystąpienia lub wystąpienia ze spółdzielni uczniowskiej.

Art. 10. 1. Dyrektor szkoły lub placówki wyznacza spośród nauczycieli opiekuna spółdzielni uczniowskiej, który sprawuje nad nią nadzór.

2. Walne zgromadzenie, posiedzenia rady i zarządu zwoływane są w uzgodnieniu z opiekunem spółdzielni.

3. Opiekun spółdzielni uczniowskiej może także z własnej inicjatywy zwołać walne zgromadzenie, posiedzenie rady albo zarządu w celu rozpatrzenia wskazanych przez niego spraw.

4. Opiekun spółdzielni uczniowskiej może uczestniczyć w posiedzeniach jej organów z głosem doradczym.

5. Oświadczenia woli za spółdzielnię uczniowską składają łącznie dwaj członkowie zarządu i opiekun spółdzielni.

Art. 11. 1. Rada szkoły (placówki) może na wniosek:

1) dyrektora;

2) opiekuna spółdzielni uczniowskiej;

3) rady lub zarządu spółdzielni uczniowskiej lub

4) co najmniej 1/10 liczby członków spółdzielni uczniowskiej

uchylić uchwałę każdego organu spółdzielni uczniowskiej.

2. Rada szkoły po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły i opiekuna spółdzielni uczniowskiej może uchylić uchwałę walnego zgromadzenia także na wniosek rady lub zarządu spółdzielni uczniowskiej.

3. Uchwały rady szkoły, o których mowa w ust. 1 i 2, są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu w postępowaniu sądowych i administracyjnym.

4. Rada pedagogiczna wykonuje określone uprawnienia rady szkoły w szkołach lub placówkach, w której nie ma takiej rady.

Art. 12. 1. Spółdzielnia uczniowska prowadzi rachunkowość zgodnie z przepisami o rachunkowości pod nadzorem opiekuna spółdzielni lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora.

2. Dyrektor szkoły lub placówki udostępnia nieodpłatnie w lokalu szkoły lub placówki miejsce do działalności gospodarczej spółdzielni uczniowskiej i posiedzeń jej organów albo w miarę potrzeby i możliwości przydziela spółdzielni stosowne pomieszczenie z odpowiednim wyposażeniem, ogrzewaniem i oświetleniem.

Art. 13. Krajowa Rada Spółdzielcza określi sposób, tryb i terminy przeprowadzania lustracji w spółdzielniach uczniowskich, biorąc pod uwagę charakter tych spółdzielni oraz sprawny przebieg postępowania lustracyjnego.

Art. 14. Spółdzielnia uczniowska przechodzi w stan likwidacji podstawie uchwały rady szkoły podjętej na wniosek dyrektora szkoły lub placówki i po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej.

Art. 15. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1406 i 1565) w art. 6 w ust. 1 w pkt 19 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 20 w brzmieniu:

„20) spółdzielnie uczniowskie.”

Art. 16. W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2020 r. poz. 106, 568, 1065, 1106 i 1747) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 43 ust. 1 pkt 41 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 42 w brzmieniu: „42) dostawę towarów i usług świadczone przez spółdzielnie uczniowskie.”

2) art. 111 ust. 1 otrzymuje brzmienie: „1. Podatnicy, z wyłączeniem spółdzielni uczniowskich, dokonujący sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych są obowiązani prowadzić ewidencję obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu kas rejestrujących.”

Art. 17. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Cel i potrzeba wydania ustawy oraz rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Spółdzielczość jako forma prawna doskonale nadaje się do kształcenia młodzieży w duchu przedsiębiorczości, wzajemnej pomocy i solidarności. Spółdzielnie uczniowskie mają w Polsce ponad 100 letnią tradycję. Jest ich obecnie około 6 tys. Spółdzielczość uczniowska odgrywa w rozwoju świadomości młodzieży znaczną rolę, ponieważ poprzez uczestnictwo w tej samorządowej organizacji młody człowiek uczy się demokracji jak również współodpowiedzialności. Spółdzielnia uczniowska uczy między innymi dobrego gospodarowania, szacunku do uczciwie zarobionych pieniędzy, samorządności, pracy zespołowej, odpowiedzialności i zaradności.

W ramach sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw z zakresu prawa spółdzielczego, po raz kolejny jednak nie uwzględniono części szczegółowej zawartej w poselskim projekcie ustawy Prawo spółdzielcze (Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencja - Druk Sejmowy Nr 980[1]), w tym założeń dotyczących spółdzielni uczniowskich. Argumentację co do decyzji o odrzuceniu wskazanej części projektu posłowie oparli na stwierdzeniu, iż problematyka poszczególnych typów spółdzielni, w tym spółdzielni uczniowskich, powinna być regulowana w odrębnych ustawach.

W tym miejscu należy przypomnieć stanowisko większości sejmowej co do rzeczonyj problematyki z roku 2011, kiedy to toczyła się debata nad projektem ustawy o spółdzielniach uczniowskich –Sejm zdecydował wówczas o jego odrzuceniu już w I czytaniu, wskazując, że regulacja ta powinna zostać włączona do ustawy Prawo spółdzielcze w części szczegółowej, a więc w takiej formie, w jakiej ukształtowano najświeższy projekt poselski odrzucony, mimo, iż jest przychylny wobec żądań posłów z 2011 r.[2]

W rezultacie brak jest uregulowań ustawowych dotyczących spółdzielni uczniowskich. Mimo ich wyjątkowej specyfiki spółdzielnie uczniowskie obecnie działają na zasadach ogólnych ustawy Prawo spółdzielcze[3] oraz na podstawie porozumienia wypracowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Krajową Radę Spółdzielczą,

które określa wzorcowy statut takiej spółdzielni i definiuje ją jako organizację wewnątrzszkolną, bez osobowości prawnej[4]. Wskazane postawy prawne, ukształtowane w latach 80-tych ubiegłego wieku i odpowiadające ówczesnym potrzebom, nie służą rozwojowi spółdzielni uczniowskich, z uwagi na cechy charakterystyczne tego rodzaju formy pobudzania przedsiębiorczości młodych ludzi, którzy wymagają od prawodawców, podobnie jak czasy, w których obecnie żyjemy, dynamicznych rozwiązań, które pozwalałyby w pełni, w sposób nieskrępowany, wykorzystywać dostępne na rynku wręcz nieograniczone możliwości.

W obecnej sytuacji prawnej spółdzielnie uczniowskie są ściśle związane ze szkolnictwem działają przy placówkach szkolnych. Każda ze spółdzielni ma umocowanie do opracowania własnego statutu określającego organizację, zakres i sposób jej działania w oparciu o ramowy, wzorcowy statut spółdzielni uczniowskiej określający cel i zakres działania spółdzielni, zasady członkostwa, organizację oraz uprawnienia władz spółdzielni i kwestie dotyczące funduszy i finansów spółdzielni. Statut ten został opracowany przez Krajową Radę Spółdzielczą w porozumieniu z Ministerstwem Oświaty i Wychowania oraz zatwierdzony w 1983 r. uchwałą II Kongresu Polskiej Spółdzielczości. Ów dokument definiuje spółdzielnię uczniowską jako organizację szkolną nie posiadającą osobowości prawnej. Prowadzona jest przez uczniów samodzielnie pod opieką nauczyciela - opiekuna, zrzeszając nie mniej niż 10 członków. Nadzór nad nią sprawuje Krajowa Rada Spółdzielcza poprzez instruktora Spółdzielni Uczniowskich i dyrektora szkoły, który również zatwierdza statut spółdzielni, zaś działa na podstawie statutu uchwalonego przez Walne Zgromadzenie lub przez członków założycieli.

Jedną z przeszkód blokujących rozwój inicjatyw młodzieży chcącej zrzeszać się w spółdzielni, jest kwestia jej zdolności do czynności prawnych. Specyficzne dla spółdzielni uczniowskich jest, iż w większości ich członkowie nie ukończyli jeszcze 18 roku życia, a co za tym idzie, nie mają pełnej zdolności do czynności prawnych.

W projektowanej ustawie regulującej prawo spółdzielcze, czy też w odrębnej ustawie o spółdzielniach uczniowskich, należy uwzględnić ową cechę charakterystyczną organizacji uczniowskich i dać spółdzielniom, których członkowie są osobami nie posiadającymi pełnej zdolności do czynności prawnych, możliwość występowania w obrocie w takim samym zakresie, jak osoby posiadające pełną

zdolność do czynności prawnych, czyli zawierać wiążące umowy prawa cywilnego, móc pozywać i być pozywanymi, co jest niezbędne dla bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, w którym spółdzielnie uczniowskie pragną być aktywnym uczestnikiem oraz umożliwić spółdzielniom uczniowskim realizowanie zasady demokratycznego kierownictwa spółdzielni. W obecnym stanie prawnym, aby ustalić status zdolności do czynności prawnych osób nieletnich, zrzeszonych w spółdzielniach uczniowskich, należy posiłkować się m.in. art. 14 § 2 Kodeksu cywilnego[5], który stanowi, iż osoba niezdolna do czynności prawnych może w sposób skuteczny zawrzeć jedynie umowę należącą do grupy umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego; umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Należy mieć na uwadze powyżej wskazane ograniczenia, z jakimi borykają się spółdzielnie uczniowskie. Ustawodawca winien więc dołożyć starań, aby w poczet członków spółdzielni uczniowskich mogli być przyjmowani uczniowie szkoły, przy której spółdzielnia została założona, bez względu na to, czy mają pełną zdolność do czynności prawnych.

Postulat, aby w stosunkach między spółdzielnią, a jej członkami, osobom posiadającym pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych przysługiwałyby wszystkie prawa i obowiązki członków przewidziane w regulacjach ustawowych oraz w statucie spółdzielni oraz składaliby oni wobec spółdzielni oświadczenia woli dotyczące kwestii majątkowych samodzielnie, zaś członkom niemającym zdolności do czynności prawnych, czy to ze względu na wiek, czy też poprzez wypełnienie innych, przewidzianych przez prawo cywilne przesłanek, przysługiwać by miały prawa i obowiązki członków spółdzielni określone w ustawie i w statucie, jednak nie korzystaliby oni z biernego prawa wyborczego do organów spółdzielni oraz składaliby oświadczenia woli wobec spółdzielni w sprawach majątkowych za zgodą przedstawiciela ustawowego, jest więc słuszny. Aby uczniowie w pełni mogli korzystać z możliwości, jakie daje zrzeszenie się w spółdzielni uczniowskiej, a równocześnie celem zabezpieczenia ich interesów, spółdzielnia uczniowska winna posiadać opiekuna sprawującego nadzór nad jej działalnością oraz będącego inspiratorem działań

uczniów i ich wsparciem, którego wyznaczałby każdorazowo spośród nauczycieli dyrektor szkoły.

Proponuje się wprowadzenie trzymiesięcznego *vacatio legis* celem przygotowania szkoły lub placówki do funkcjonowania po pandemii SARS-CoV-2, aby następnie mogła rozszerzyć swoją misję o budowanie etosu spółdzielczości wśród dzieci i młodzieży.

Dyskusja nad prawem spółdzielczym, która od kilkunastu lat toczy się zarówno w parlamencie, jak i w środowiskach zainteresowanych rozwojem spółdzielczości, a co za tym idzie prawa regulującego definicję, status i działalność poszczególnych spółdzielni oraz wprowadzającego przepisy ogólne w tej materii, wskazywała na potrzebę ustawowego uregulowania działalności spółdzielni uczniowskich, czego wyrazem są niżej omówione inicjatywy ustawodawcze. W połowie poprzedniej dekady podjęto pierwsze próby ustawowego uregulowania działalności kooperatyw szkolnych.

W 2004 r. do Sejmu IV kadencji został wniesiony prezydencki projekt nowej ustawy – Prawo spółdzielcze (Druk Sejmowy nr 3415[6]), zawierający osobny rozdział, w którym uregulowano kwestie dotyczące spółdzielni uczniowskich, ich zakładania, organizacji i działalności. Ostatecznie projekt nie został uchwalony przed zakończeniem ówczesnej kadencji Sejmu.

Kolejne próby ustawowego uregulowania rzeczonyj tematyki podjęto w Sejmie VI kadencji (2007-2011). Pierwsza inicjatywa wiązała się z wniesieniem do Sejmu w kwietniu 2008 r. następnego prezydenckiego projektu ustawy o spółdzielniach (Druk Sejmowy nr 657[7]), w którym proponowane zmiany ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze polegały na dodaniu do ustawy osobnego działu poświęconego spółdzielniom uczniowskim. Kształt treści przepisów korespondował z propozycjami rozwiązań postulowanych w poprzednim projekcie prezydenckim. Właściwe prace legislacyjne nad tym projektem nie rozpoczęły się z uwagi na jego odrzucenie przez Sejm już w I czytaniu.

Następnie w lipcu 2008 r. w Sejmie pojawił się poselski projekt nowej ustawy – Prawo spółdzielcze (Druk Sejmowy nr 1035)[8], którego przepisy, w części dotyczące spółdzielni uczniowskich, były tożsame z propozycjami rozwiązań zawartymi we wspomnianym już projekcie prezydenckim (Druk Sejmowy nr 3415[9]). Pierwsze

czytanie projektu odbyło się na posiedzeniu Komisji Gospodarki w dniu 9 października 2008 r. Po przeprowadzeniu głosowania złożono wniosek o odrzucenie projektu, po czym Komisja sporządziła i przyjęła sprawozdanie rekomendujące Sejmowi podjęcie decyzji zgodnie z rzezonym wnioskiem.

W wyrażonym wówczas przez rząd stanowisku wobec projektu, we fragmencie odnoszącym się do spółdzielni uczniowskich, podkreślono: Spółdzielnie takie mogłyby być zakładane w szkołach publicznych i niepublicznych oraz w placówkach oświatowo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, zaś ich członkami mogliby być uczniowie i wychowankowie szkoły i placówki bez względu na to, czy mają zdolność do czynności prawnych[10].

Trzecią i ostatnią inicjatywą mającą na celu ustawowe uregulowanie działalności kooperatyw szkolnych podjętą przez omawianą kadencję Sejmu, był wniesiony w marcu 2010 r. poselski projekt ustawy o spółdzielniach uczniowskich (Druk Sejmowy nr 3421[11]).

Już sama nazwa projektu wskazywała, że ogranicza się on wyłącznie do uregulowania problematyki prawnej kooperatyw uczniowskich, nie proponując, jak poprzednie projekty, szerokiej, czy wręcz całościowej zmiany prawa spółdzielczego, pomimo to –w samej treści –był zbieżny z propozycjami rozwiązań jakie zawierały wcześniej przedkładane projekty. Inicjatywa została skierowana do I czytania do Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Gospodarski, z zaleceniem zasięgnięcia opinii Komisji Finansów Publicznych. Już podczas inauguracyjnego posiedzenia połączonych komisji zgłoszono wniosek o odrzuceniu projektu w pierwszym czytaniu.

Po przeprowadzeniu dyskusji oraz głosowania nad wspomnianym wnioskiem komisje zarekomendowały Sejmowi odrzucenie projektu ustawy. Do końca kadencji Sejm nie zajął ostatecznego stanowiska w sprawie losu tego projektu.

Kreowanie postaw przedsiębiorczych jest ważnym zagadnieniem poruszonym przez instytucje polskie i europejskie. Przedsiębiorczość traktowana jest, przez Komisję Europejską, Parlament Europejski i Radę Unii Europejskiej jako kluczowa kompetencja współczesnego Europejczyka. Znajduje to odzwierciedlenie w dokumentach wydawanych przez te organy. Unia Europejska wyraża również pełne poparcie co do szeroko rozumianego ruchu spółdzielczego na jej terenie.

„Dla zapewnienia takich samych warunków konkurencji i w celu umożliwienia rozwoju gospodarczego Wspólnota musi zapewnić spółdzielniom, które stanowią formę organizacji ogólnie uznawaną we wszystkich Państwach Członkowskich, właściwe instrumenty prawne, wspierające rozwój ich trans granicznej działalności. Narody Zjednoczone zachęciły rządy wszystkich krajów do stworzenia przyjaznego środowiska, które umożliwi spółdzielniom współuczestniczenie z innymi formami przedsiębiorczości na tej samej płaszczyźnie.”[12].

Komisja Europejska w „Komunikacie z dnia 13 lutego 2006 r. w sprawie rozbudzania ducha przedsiębiorczości przez edukację i kształcenie”[13] uznaje przedsiębiorczość za jedną z podstawowych umiejętności życiowych: „pozwalających młodym ludziom zyskać kreatywność i pewność siebie w ich wszelkich przedsięwzięciach i zachowywać się w sposób odpowiedzialny społecznie. W Komunikacie tym ponadto stwierdza się, że umiejętności i postawy przedsiębiorcze najlepiej można wzmocnić przez uczenie aktywne –uczenie przez działanie. Ranga umiejętności przedsiębiorczości podkreślana jest także w dokumencie przyjętym przez Parlament Europejski i Radę Edukacji z dnia 18 grudnia 2006 roku „Zalecenie w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie”. Uznano w nim przedsiębiorczość za kluczową kompetencję[14].

W dniu 9 lipca 2013 r. Parlament Europejski przyjął raport w sprawie Planu Działania na rzecz Przedsiębiorczości do 2020 r., opracowanego przez Komisję Europejską. W raporcie tym stwierdza się, że wszelkie środki wspierania przedsiębiorstw przewidziane w Planie winny być adresowane do ich wszelkich typów, w tym do spółdzielni[15].

Także w opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 23 maja 2013 r. analizuje się wartość dodaną planu działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r., realistycznego zobowiązania do ożywienia ducha przedsiębiorczości jako faktycznie europejskiego instrumentu służącego przezwyciężeniu kryzysu, ukierunkowanego na konkretne działania oraz politykę strukturalną w krótkim, średnim i długim okresie[16].

Spółdzielnie uczniowskie popularyzują w środowiskach młodzieżowych ideę i wiedzę o spółdzielczości, mają na celu kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz

przygotowywanie ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji, zaś przykłady ich funkcjonowania w Unii Europejskiej, na świecie oraz w Polsce udowadniają ponad wszelką wątpliwość, że są one skutecznym narzędziem kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży.

Spółdzielnie, również uczniowskie, wpisują się zatem w plan rozwoju przedsiębiorczości opracowany przez Unię Europejską, która podkreśla, iż pluralizm form działalności gospodarczej jest czymś wysoce pożądanym dla rozwoju gospodarki[17]. Z pewnością istnieje w Polsce wyraźna potrzeba ustawowego uregulowania kwestii spółdzielni uczniowskich, zaś wobec możliwości czerpania wiedzy z ponad 100-letniej tradycji kooperatyw uczniowskich rozwijających się na ziemiach polskich oraz stanowiska wyrażonego przez organy Unii Europejskiej, owa potrzeba winna być zaspokojona.

Mając na uwadze cel działalności spółdzielni uczniowskich, jakim jest popularyzacja w środowiskach spółdzielczych idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów szkoły lub wychowanków placówki cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowywanie ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji, zasadnym jest ułatwienie funkcjonowania tych jednostek na rynku, między innymi poprzez zwolnienia podatkowe oraz obowiązku korzystania z kas rejestrujących.

2. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Spółdzielnie uczniowskie popularyzują w środowiskach młodzieżowych ideę i wiedzę o spółdzielczości, mają na celu kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowywanie ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji, zaś przykłady ich funkcjonowania w Unii Europejskiej, na świecie oraz w Polsce udowadniają ponad wszelką wątpliwość, że są one skutecznym narzędziem kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży.

3. Źródła finansowania

Proponowany projekt ustawy nie wymaga dodatkowego finansowania ze środków publicznych.

4. Założenia podstawowych aktów wykonawczych

Projekt ustawy nie przewiduje upoważnień do wydawania aktów wykonawczych.

5. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców

Projekt nie będzie miał wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców

6. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

7. Konsultacje społeczne

Projekt nie był poddany konsultacjom społecznym, ale uwzględnia uwagi przekazane projektodawcy przez przedstawicieli zainteresowanych środowisk.

[1] Zob. Druk Sejmowy nr: 980 – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencji.

[2] Problem ten był sygnalizowany m.in. przez J.Jankowskiego Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej w liście do posła na Sejm RP VII kadencji, Pana M.Gosa, przewodniczącego Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw z zakresu prawa spółdzielczego,

http://www.krs.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=301%3Aspodzielnie-uczniowskie-w-projekcie-prawa-spodzielczego&catid=11%3Aaktualnoci&Itemid=510&limitstart=1.

[3] Zob. ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze; Dz.U. 1982 nr 30 poz. 210.

[4] A.Jedliński, *Perspektywy rozwoju prawa spółdzielczego, Kierunki zmian prawa spółdzielczego w Polsce*, Konferencja Naukowa Zorganizowana w dn. 28.10.2013 r., Kancelaria Senatu, pod red. P. Świąteckiego, z. 22/2014, s. 11.

[5] Zob. ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny; Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93 ze zm.

[6] Zob. Druk Sejmowy nr: 3415 – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej IV kadencji.

[7] Zob. Druk Sejmowy nr: 657 – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VI kadencji.

[8] Zob. Druk Sejmowy nr: 1035 – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VI kadencji.

[9] Zob. Druk Sejmowy nr: 3415 – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej IV kadencji

[10] Zob. Druk Sejmowy nr: 1035 – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VI kadencji

[11] Zob. Druk Sejmowy nr: 3421 – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VI kadencji.

[12] Rozporządzenie Rady (WE) nr 1435/2003 z dn. 22.07.2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE), Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 207 z 18 sierpnia 2003 r.

[13] Komunikat Komisji Europejskiej z dn. 13.02.2006 r. w sprawie w sprawie rozbudzania ducha przedsiębiorczości przez edukację i kształcenie.

[14] Zob. A.Karcz, *Ekonomia Solidarności*, nr 3/2008, s. 148.

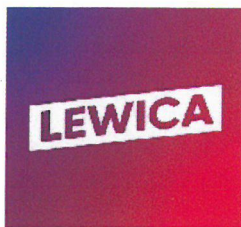
[15] Zob. Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Plan działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r. Pobudzanie ducha przedsiębiorczości w Europie. Bruksela dnia 9 stycznia 2013 r., COM (2012) 795 Final.

[16] Zob. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 23 maja 2013 roku w sprawie komunikatu Komisji Europejskiej, Plan działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r.

Pobudzanie ducha przedsiębiorczości w Europie COM(2012) 795 final.

[17] Zob. Petycja Spółdzielczości Polskiej do Parlamentu Europejskiego, cyt [za:] http://www.krs.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=304:petycja

-spodzielczoci-polskiej-do-parlamentu-
europejskiego&catid=11:aktualnoci&Itemid=513.

Warszawa, 7 stycznia 2021 r.

Wiesław Szczepański

Przedstawiciel wnioskodawców
Poselskiego projektu ustawy o spółdzielniach uczniowskich

Szanowna Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek

W związku z pismem Pani Marszałek Małgorzaty Gosiewskiej z dnia 17 grudnia 2020 r., znak SPS -WP - 020 - 189(9) - 20 w sprawie uzupełnienia *projektu ustawy o spółdzielniach uczniowskich* zgodnie z wymogiem określonym w art. 34 ust. 2 pkt 4 regulaminu Sejmu oraz art. 118 ust. 3 Konstytucji o skutki finansowe wykonywania proponowanej ustawy, przedstawiam przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne złożonego przez Klub Lewicy projektu ustawy o spółdzielniach uczniowskich w formie autopoprawki do pkt 2 uzasadnienia.

Z wyrazami szacunku

Wiesław Szczepański

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. *SPS-WP-020-189(12)/20*
Data wpływu *08-01-2021*

Autopoprawka

2. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Spółdzielnie uczniowskie popularyzują w środowiskach młodzieżowych ideę i wiedzę o spółdzielczości, mają na celu kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowywanie ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji, zaś przykłady ich funkcjonowania w Unii Europejskiej, na świecie oraz w Polsce udowadniają ponad wszelką wątpliwość, że są one skutecznym narzędziem kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży.

Projektowana ustawa przyczyni się więc do większego zaspokojenia uzasadnionych potrzeb społecznych związanych z funkcjonowaniem spółdzielni uczniowskich, a w konsekwencji – do wzrostu społecznej satysfakcji z funkcjonowania tej organizacji spółdzielczej.

Przewidywane rozwiązania bezpośrednio nie oddziałują na podmioty prowadzące działalność gospodarczą, ale nie można wykluczyć, że wpłyną one na siły podaży i popytu na rynku usług świadczonych przez spółdzielnie.

Niniejszy projekt ustawy nie pociąga za sobą skutków dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowana ustawa ureguje zasady zakładania oraz prowadzenia spółdzielni uczniowskich. W sprawach nieuregulowanych projektowanymi przepisami ustawy do spółdzielni uczniowskich znajdą zastosowanie przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. –Prawo spółdzielcze. Spółdzielnia uczniowska w zakresie swojej statutowej działalności będzie mogła zawierać umowy, zaciągać zobowiązania i dokonywać innych czynności prawnych oraz mieć prawa i obowiązki.

**Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

SPS-WP-020-189(9)-20

Warszawa, dnia 17 grudnia 2020 r.

Pan Poseł
Wiesław Szczepański

Szanowny Panie Pośle

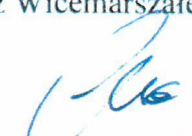
Zwracam się do Pana Posła, jako przedstawiciela wnioskodawców projektu ustawy o spółdzielniach uczniowskich, o uzupełnienie uzasadnienia zgodnie z wymogiem określonym w art. 34 ust. 2 pkt 4 regulaminu Sejmu oraz z art. 118 ust. 3 Konstytucji.

Uzasadnienie do projektu ustawy powinno wskazywać skutki finansowe jej wykonania.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że projekt ustawy został skierowany do konsultacji na podstawie art. 34 ust. 3 regulaminu Sejmu.

Z poważaniem

wz Wicemarszałek Sejmu

Małgorzata Gosiewska

176 212

Warszawa, 14 grudnia 2020 r.

BAS-WAPM-2694/20

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o spółdzielniach uczniowskich (przedstawiciel wnioskodawców:
poseł Wiesław Szczepański)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zawiera regulacje dotyczące zakładania i prowadzenia spółdzielni uczniowskich.

Proponowana ustawa wprowadza możliwość zakładania spółdzielni uczniowskich w szkołach w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe¹ (dalej: u.P.o.), z wyjątkiem szkół dla dorosłych, lub w placówkach oświatowo-wychowawczych w rozumieniu art. 2 pkt 3 u.P.o. (art. 3 projektu).

Zgodnie z projektem założycielami spółdzielni uczniowskiej może być grupa co najmniej 5 uczniów szkoły lub wychowanków placówki oświatowo-wychowawczej, którzy ukończyli 13 lat (art. 4 ust. 1 projektu).

Spółdzielnia uczniowska nie będzie posiadała osobowości prawnej, ponadto, nie będzie podlegała wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego. Jednocześnie, spółdzielnia, w zakresie swojej statutowej działalności będzie

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 910, ze zm.

mogła zawierać umowy, zaciągać zobowiązania i dokonywać innych czynności prawnych oraz mieć prawa i obowiązki (art. 6 projektu).

Projekt zakłada, że zakres działalności spółdzielni uczniowskiej może obejmować w szczególności: nabywanie i wytwarzanie oraz sprzedaż na terenie szkoły lub placówki oświatowo-wychowawczej artykułów służących zaspokajaniu potrzeb uczniów, wychowanków i pracowników szkoły lub placówki; świadczenie usług na rzecz szkoły, placówki lub osób trzecich; uprawę roślin i chów drobnego inwentarza; zbieranie runa leśnego i surowców wtórnych oraz ich sprzedaż; wytwarzanie i sprzedaż twórczości artystycznej i rękodzieła uczniów szkoły lub wychowanków spółdzielni (art. 8 ust. 2 projektu).

Projekt przewiduje, iż dyrektor (szkoły lub placówki oświatowo-wychowawczej) udostępni spółdzielni uczniowskiej nieodpłatnie w lokalu szkoły lub placówki miejsce do prowadzenia przez nią działalności gospodarczej i organizacji posiedzeń jej organów albo w miarę potrzeby oraz możliwości przydzieli spółdzielni stosowne pomieszczenie z odpowiednim wyposażeniem, ogrzewaniem i oświetleniem (art. 12 ust. 2 projektu).

Proponowana ustawa wprowadza zwolnienie spółdzielni uczniowskich od podatku dochodowego od osób prawnych (dodawany pkt 20 w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych² – dalej: ustawa CIT; art. 15 projektu)³.

Projekt wprowadza również zwolnienie dostaw towarów i usług świadczonych przez spółdzielnie uczniowskie od podatku od towarów i usług (podatku VAT) (dodawany pkt 42 w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług⁴ – dalej: ustawa VAT; art. 16 pkt 1 projektu).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia (art. 17 projektu).

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

2.1. Ze względu na przedmiot projektu ustawy w analizie należy uwzględnić art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE) ustalające zasady przyznawania pomocy przedsiębiorstwom przez państwa członkowskie. Zgodnie z art. 107 ust. 1 TfUE, z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w TfUE, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych, w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji, poprzez sprzyjanie

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1406, ze zm.

³ Należy podnieść, iż zgodnie z obowiązującym stanem prawnym art. 6 ust. 1 pkt 20 ustawy CIT przewiduje zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych jednostek dozoru technicznego, o których mowa w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym (Dz. U. z 2019 r. poz. 667, ze zm.).

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 106, ze zm.

niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, w zakresie w jakim wpływa na wymianę handlową.

Zgodnie z art. 108 ust. 3 TfUE Komisja jest informowana, w czasie odpowiednim do przedstawienia swoich uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Jeżeli uzna, że plan nie jest zgodny z rynkiem wewnętrznym, wszczyna niezwłocznie procedurę wyjaśniającą. Państwo członkowskie nie może wprowadzić w życie projektowanych środków, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej w trybie rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁵.

Wykonaniu art. 108 ust. 3 TfUE służy, na gruncie polskiego prawa krajowego, ustawa z 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej⁶ (dalej: u.p.p.). Stosownie do art. 12 ust. 1 u.p.p., projekty programów pomocowych (programem pomocowym jest np. projekt ustawy przewidujący udzielanie pomocy publicznej) wymagają uzyskania opinii Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK). Opinie te zawierają m.in. stanowisko, czy projekt przewiduje udzielanie pomocy publicznej, stanowisko w sprawie zgodności pomocy publicznej ze rynkiem wewnętrznym, propozycje zmian przedstawione w celu zapewnienia zgodności postanowień projektu ze wspólnym rynkiem, stanowisko w sprawie obowiązku notyfikacji projektu. Podmioty właściwe do wystąpienia z wnioskiem o wydanie opinii określa art. 13 u.p.p. Z wnioskiem takim występuje organ administracji publicznej opracowujący projekt programu pomocowego. Natomiast w przypadku projektu ustawy będącej programem pomocowym opracowanym przez podmiot niebędący organem administracji publicznej (art. 16a u.p.p.), o opinię i przekazanie do Komisji projektu, w celu dokonania jego notyfikacji, występuje organ właściwy na podstawie Regulaminu Sejmu. Organem tym jest Marszałek Sejmu (art. 10 ust. 1 pkt 10a Regulaminu Sejmu). Wniosek jest kierowany do Prezesa UOKiK. Decyzję w sprawie dokonania notyfikacji podejmuje Rada Ministrów, po zapoznaniu się z opinią Prezesa UOKiK (art. 16 ust. 2 u.p.p.). Prezes UOKiK, za pośrednictwem Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE w Brukseli, dokonuje notyfikacji projektu programu pomocowego, czyli przekazuje Komisji projekt ustawy, by Komisja mogła dokonać oceny planowanej pomocy ze rynkiem wewnętrznym.

2.2. Ponadto, analiza projektu wymaga również uwzględnienia art. 113 TfUE, dotyczącego harmonizacji podatków pośrednich. Zgodnie z wymienionym przepisem harmonizacja może zostać dokonana, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego

⁵ Dz. Urz. UE L 248 z 24.9.2015, s. 9.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 708.

oraz uniknięcia zakłóceń konkurencji. W zakresie odnoszącym się do zmian zaproponowanych w projekcie ustawy zastosowanie mają przepisy dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej⁷ (dalej dyrektywa 2006/112/WE).

3. Analiza projektu ustawy pod kątem prawa Unii Europejskiej

3.1. Ocena w zakresie zgodności z traktatowymi wymogami dotyczącymi pomocy państwa w rozumieniu prawa konkurencji powinna zostać przeprowadzona w odniesieniu do: a) nałożenia na dyrektora (szkoły lub placówki) obowiązku nieodpłatnego udostępnienia miejsca (bądź przydzielenia pomieszczenia) dla spółdzielni uczniowskiej do prowadzenia przez nią działalności gospodarczej oraz do przeprowadzenia posiedzeń jej organów (art. 12 ust. 2 projektu); b) zwolnienia spółdzielni uczniowskiej od podatku dochodowego od osób prawnych (art. 15 projektu).

Regulacje te należy ocenić pod kątem zgodności z art. 107 ust. 1 TfUE ustalającym reguły przyznawania pomocy przedsiębiorcom przez państwa członkowskie. W myśl orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE), pomoc udzielona przez państwo członkowskie przedsiębiorcy jest niezgodna ze wspólnym rynkiem, jeżeli spełnia cztery przesłanki: 1) pomoc została udzielona przez państwo członkowskie lub przy użyciu jego zasobów; 2) pomoc stanowi dla przedsiębiorstwa korzyść; 3) pomoc ma charakter selektywny; 4) pomoc grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Przesłanki te muszą być spełnione kumulatywnie⁸.

Ad 1) Analizowany projekt ustawy przewiduje zwolnienie podmiotowe spółdzielni uczniowskiej od podatku dochodowego od osób prawnych. Nakłada również obowiązek nieodpłatnego udostępnienia miejsca (bądź przydzielenia pomieszczenia) dla spółdzielni uczniowskiej do prowadzenia przez nią działalności gospodarczej oraz do przeprowadzenia posiedzeń jej organów. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału pomoc jest udzielana przez państwo członkowskie lub przy użyciu jego zasobów wówczas gdy państwo przyznaje podmiotom zasoby finansowe, bądź też korzyści mające służyć realizacji zamierzonych celów gospodarczych lub społecznych⁹. Niewątpliwie, zwolnienie podatkowe stanowi pomoc z zasobów państwowych, ponieważ dotyczy środków finansowych, które państwo powinno otrzymać, jednak świadomie się ich zrzeka. Taką pomocą jest również nieodpłatne udostępnienie miejsca lub pomieszczenia przez szkołę, w przypadku władania przez nią nieruchomością Skarbu Państwa, bądź jednostki samorządu terytorialnego.

⁷ Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, s. 1, ze zm.,

⁸ Wyrok TSUE z 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00, *Altmark*, ECLI:EU:C:2003:415; wyrok SPI z 22 lutego 2006 r. w sprawie T-34/02 *EURL Le Levant 001 i in. przeciwko Komisji*, ECLI:EU:T:2006:59.

⁹ Wyrok SPI z 5 kwietnia 2006 r. w sprawie T-351/02 *Deutsche Bahn AG przeciwko Komisji*, ECLI:EU:T:2006:104, pkt 99-101 i przywołane tam orzecznictwo.

Pierwsza z przesłanek uznania środka za pomoc w rozumieniu art. 107 TfUE jest więc spełniona.

Ad 2) Jeżeli chodzi o przesłankę uzyskania korzyści przez przedsiębiorstwo, należy podkreślić, że zgodnie z orzecznictwem TSUE pojęcie przedsiębiorstwa jest rozumiane szeroko i obejmuje wszystkie podmioty uczestniczące w działalności gospodarczej (rozumianej jako oferowanie towarów lub usług na rynku wewnętrznym¹⁰), niezależnie od ich formy organizacyjnej i prawnej oraz źródeł finansowania¹¹. Tym samym do kategorii przedsiębiorstw w rozumieniu prawa UE można zaliczyć również jednostki nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli uczestniczą w działalności gospodarczej. Projektowany art. 8 ust. 2 ustawy przesądza o możliwości uczestnictwa spółdzielni uczniowskich w prowadzeniu działalności gospodarczej. Proponowane rozwiązania zakładające zwolnienie spółdzielni uczniowskich z podatku dochodowego od osób prawnych oraz zapewniające im nieodpłatne udostępnienie miejsca lub pomieszczenia przez szkołę stanowią korzyść dla tych podmiotów.

Druga z przesłanek uznania środka za pomoc w rozumieniu art. 107 TfUE jest więc również spełniona.

Ad 3) Co do selektywności środka należy zaznaczyć, że środek ma taki charakter, jeżeli w ramach danego systemu prawnego przepis krajowy może sprzyjać „niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów” w porównaniu z innymi, które w świetle celu tego systemu znajdują się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej. Nie stanowią natomiast pomocy państwa korzyści wynikające ze środka o ogólnym charakterze, mającego zastosowanie bez rozróżnienia do wszystkich podmiotów¹². Analiza przepisów projektu prowadzi do wniosku, że pomoc będzie miała charakter selektywny, nie będzie bowiem kierowana dla wszystkich przedsiębiorców, lecz jedynie do spółdzielni uczniowskich.

Trzecia z przesłanek uznania środka za pomoc w rozumieniu art. 107 TfUE jest więc spełniona.

Ad 4) W odniesieniu do czwartej przesłanki uznania środka za pomoc w rozumieniu art. 107 TfUE, wymaga ona, aby dany środek zakłócał lub groził zakłóceniem konkurencji, a także wpływał na wymianę handlową między państwami członkowskimi. W orzecznictwie przyjmuje się, że dla stwierdzenia istnienia tej przesłanki nie jest konieczne wykazanie faktycznego wpływu pomocy na wymianę handlową między państwami członkowskimi i rzeczywistego zakłócenia konkurencji, lecz jedynie

¹⁰ Wyrok TSUE z 18 czerwca 1998 r. w sprawie C-35/96, *Komisja p. Republice Włoskiej*, ECLI:EU:C:1998:303, pkt 36.

¹¹ Wyrok TSUE z 23 kwietnia 1991 r. w sprawie C-41/90, *Höfner i Elser*, ECLI:EU:C:1991:161, pkt 21.

¹² Wyrok Trybunału (wielka izba) z 15 listopada 2011 r. w sprawach *Komisja (C-106/09 P) i Królestwo Hiszpanii (C-107/09 P) p. Government of Gibraltar i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej*, ECLI:EU:C:2011:732, pkt. 73-75.

potencjalnego wpływu pomocy na tę wymianę handlową i zakłócenie konkurencji¹³. Jednocześnie nie jest konieczne, by przedsiębiorstwa-beneficjenci uczestniczyły same w wewnątrzunijnej wymianie handlowej. Przyznane im korzyści mogą bowiem utrudniać wejście na rynek wewnętrzny danego państwa przedsiębiorcom z innych państw członkowskich, a także mogą ułatwić beneficjentom wejście na rynek innego państwa¹⁴. Co więcej, nawet pomoc o stosunkowo niewielkim znaczeniu może zostać uznana za wpływającą na wymianę handlową między państwami członkowskimi, jeżeli w sektorze, w którym działają przedsiębiorstwa beneficjenci, istnieje silna konkurencja. Jeżeli korzyść jest ograniczona, konkurencja jest zakłócona w sposób ograniczony, niemniej jednak pozostaje ona zakłócona, natomiast zakaz przewidziany w art. 107 TfUE znajduje zastosowanie do wszelkiej pomocy, która zakłóca konkurencję lub stwarza ryzyko zakłócenia konkurencji, bez względu na to jaka jest jej kwota w zakresie, w jakim wpływa ona na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi¹⁵.

W świetle przytoczonego orzecznictwa należy uznać, że istnieje prawdopodobieństwo stwierdzenia również czwartej przesłanki określającej pomoc publiczną w rozumieniu art. 107 TfUE.

W związku z powyższym projekt ustawy może zostać uznany za projekt przyznania pomocy państwa w rozumieniu prawa konkurencji.

Zakaz udzielania przez państwo pomocy przedsiębiorstwom (art. 107 ust. 1 TfUE) nie ma charakteru bezwzględnego. Należy wskazać, że w art. 107 ust. 3 TfUE wskazano rodzaje pomocy, które mogą być uznane za zgodne z rynkiem wewnętrznym. Wśród nich wymieniono pomoc przeznaczoną na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem (art. 107 ust. 3 lit. c TfUE).

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy również przywołać rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis¹⁶. Dopuszcza ono, w pewnym zakresie, pomoc państwa i zwalnia ją z obowiązku notyfikowania Komisji, o którym mowa w art. 108 ust. 3 TfUE. Z punktu widzenia opinii kluczowe znaczenie ma art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia. Zgodnie z tymi przepisami uważa się, że środki pomocy nie spełniają wszystkich kryteriów określonych w art. 107 ust. 1 TfUE i dlatego są zwolnione z wymogu zgłoszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 TfUE, jeżeli spełniają warunki określone w rozporządzeniu. Głównym warunkiem

¹³ Wyrok SPI z dnia 4 września 2009 r. w sprawie T-211/05 *Republika Włosa p. Komisji*, ECLI:EU:T:2009:304, pkt 152.

¹⁴ Ibid., pkt 153.

¹⁵ Ibid., pkt. 154-155.

¹⁶ Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, s. 1, ze zm.

jest kwota pomocy – całkowita kwota pomocy de minimis przyznanej przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu nie może przekroczyć 200 tys. EUR w okresie trzech lat podatkowych.

W związku z możliwością uznania projektu za projekt programu pomocowego konieczne jest przeprowadzenie procedury notyfikacyjnej, której pierwszym krajowym elementem jest zaopiniowanie projektu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta w trybie art. 12 w zw. z art. 16a u.p.p.

3.2. Proponowana ustawa zakłada wprowadzenie zwolnienia dostaw towarów i usług świadczonych przez spółdzielnie uczniowskie od podatku od towarów i usług (art. 16 pkt 1 projektu). Wymieniony przepis należy ocenić pod kątem zgodności z dyrektywą 2006/112/WE. Wskazana dyrektywa ustanawia wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT), określając w szczególności transakcje podlegające opodatkowaniu (w tym ich miejsce), zdarzenia powodujące powstanie obowiązku podatkowego i wymagalność podatku, podstawę opodatkowania i stawki, zwolnienia i odliczenia, a także obowiązki podatników. Regulacje dotyczące zwolnień w ramach podatku VAT zawarto w tytule IX dyrektywy 2006/112/WE (art. 131-166). Poszczególne przepisy wymienionego rozdziału warunkują wprowadzenie przez państwa członkowskie w prawie krajowym ściśle określonych zwolnień od podatku VAT, w szczególności: dotyczących określonych czynności wykonywanych w interesie publicznym; związanych z transakcjami wewnątrzwspólnotowymi; odnoszących się do importu, czy eksportu. Analiza regulacji zawartych w rozdziale IX dyrektywy 2006/112/WE prowadzi do wniosku, że nie przewidują one upoważnienia do wprowadzenia przez państwa członkowskie zwolnienia dostaw towarów i usług świadczonych przez spółdzielnie uczniowskie od podatku od towarów i usług. Tym samym proponowany art. 16 pkt 1 projektu może zostać uznany za sprzeczny z dyrektywą 2006/112/WE.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o spółdzielniach uczniowskich jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy może zostać uznany za plan pomocy państwa w rozumieniu art. 108 ust. 3 TfUE. W związku z tym istnieją podstawy do skierowania przez Marszałka Sejmu wniosku do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o wydanie opinii na podstawie art. 12 w związku z art. 16a ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

Artykuł 16 pkt 1 projektu może zostać uznany za sprzeczny z dyrektywą 2006/112/WE.

Autor:

Konrad Kuszal

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 14 grudnia 2020 r.

BAS-WAPM-2695/20

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o spółdzielniach uczniowskich (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Wiesław Szczepański) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 regulaminu Sejmu

Projekt ustawy zawiera regulacje dotyczące zakładania i prowadzenia spółdzielni uczniowskich.

Proponowana ustawa wprowadza możliwość zakładania spółdzielni uczniowskich w szkołach w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe¹ (dalej: u.P.o.), z wyjątkiem szkół dla dorosłych, lub w placówkach oświatowo-wychowawczych w rozumieniu art. 2 pkt 3 u.P.o. (art. 3 projektu).

Zgodnie z projektem założycielami spółdzielni uczniowskiej może być grupa co najmniej 5 uczniów szkoły lub wychowanków placówki oświatowo-wychowawczej, którzy ukończyli 13 lat (art. 4 ust. 1 projektu).

Spółdzielnia uczniowska nie będzie posiadała osobowości prawnej, ponadto, nie będzie podlegała wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego. Jednocześnie, spółdzielnia, w zakresie swojej statutowej działalności będzie mogła zawierać umowy, zaciągać zobowiązania i dokonywać innych czynności prawnych oraz mieć prawa i obowiązki (art. 6 projektu).

Projekt zakłada, że zakres działalności spółdzielni uczniowskiej może obejmować w szczególności: nabywanie i wytwarzanie oraz sprzedaż na terenie szkoły lub placówki oświatowo-wychowawczej artykułów służących zaspokajaniu potrzeb uczniów, wychowanków i pracowników szkoły lub placówki; świadczenie usług na rzecz szkoły, placówki lub osób trzecich; uprawę roślin i chów drobnego inwentarza; zbieranie runa leśnego i surowców wtórnych oraz ich sprzedaż; wytwarzanie i sprzedaż twórczości artystycznej i rękodzieła uczniów szkoły lub wychowanków spółdzielni (art. 8 ust. 2 projektu).

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 910, ze zm.

Projekt przewiduje, iż dyrektor (szkoły lub placówki oświatowo-wychowawczej) udostępni spółdzielni uczniowskiej nieodpłatnie w lokalu szkoły lub placówki miejsce do prowadzenia przez nią działalności gospodarczej i organizacji posiedzeń jej organów albo w miarę potrzeby oraz możliwości przydzieli spółdzielni stosowne pomieszczenie z odpowiednim wyposażeniem, ogrzewaniem i oświetleniem (art. 12 ust. 2 projektu).

Proponowana ustawa wprowadza zwolnienie spółdzielni uczniowskich od podatku dochodowego od osób prawnych (dodawany pkt 20 w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych² – dalej: ustawa CIT; art. 15 projektu)³.

Projekt wprowadza również zwolnienie dostaw towarów i usług świadczonych przez spółdzielnie uczniowskie od podatku od towarów i usług (podatku VAT) (dodawany pkt 42 w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług⁴; art. 16 pkt 1 projektu).

Projekt ustawy nie zawiera przepisów, które mają na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o spółdzielniach uczniowskich **nie stanowi projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Konrad Kuszal

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1406, ze zm.

³ Należy podnieść, iż zgodnie z obowiązującym stanem prawnym art. 6 ust. 1 pkt 20 ustawy CIT przewiduje zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych jednostek dozoru technicznego, o których mowa w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym (Dz. U. z 2019 r. poz. 667, ze zm.).

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 106, ze zm.